

ДОЛАН ДЖИЛИН ЗУРАГ КҮЦАХИН ТӨЛӨ ШУНМГҮА КӨДЛЭЧНР БОЛХМН

ЭЛСТ БАЛГЭСНА ПАРТИЙН АКТИВИН ХУРГАС

Элст балгэсна партийн активин хург, шидр болсн КПСС-н ноябрьск Пленумин илгин болн балгэсна партийн организацин тэргүүдн тускар күүндвр кев. Партийн активин хуртг республикин райондин партийн комитетсин сөглэтрүүд орлцв.

КПСС-н Хальмг тангьгчин комитетин хойрдгч сөглэтр үр П. О. Саврушев доклад кев. —КПСС-н ЦК-н ноябрьск Пленум советск олон-амтнй байдл-джиргьлд онгча үүлдвр болджана гилж докладчик кев. Пленумин хэлэдж баглси 1959 — 1965 джилмүдт СССР-н олон-амтнй эдл-ахун делгрлтин контролын тоогчин тускар КПСС-н XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүдиг болн байдл-джиргьллэ школмудин залгьдаг батруллгьна болн орн-нутгт эрдм-сургуулин системг цаарандан делгрүллгьнэ тускар КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмүдин Советин тезисмүдиг мана орн-нутгин күч-көлсчир халунар йоррадж, бргяр күүндвр кеджэнэ.

Парти XXI-ч хургин тууджлгч шидврмүдиг куцагьд, мана Төрснэй күч-көлсчир экономикин, культури делгрлрд болн советск олон-амтнй баяхтэ джиргьлин бөдлүллгьнд узмджтэ ик дшилвр куцв. Төвкнүн баялгьнэ политикиг зүткдж куцагьгьарн Советск госуларств нарг-делктн олон-амтн дунд ик итклтэ болв, олон-амтн төвкнүн аамшг уга баялгьнэ төлө ноолдлгьндан темдгтэ куцвр бэрв. Эн тоотс, мана орн-нутг эврэннй делгрлтин шин, онгча цагт— коммунистическ обществ делгү тосхлгьна цагт ордж чадх аргь учрав.

КПСС-н XXI-ч хург деер үр Хрущевин кех докладин тезисмүд — мана орн-нутгт коммунистическ тосхлг делгрүллгьнэ алдр программ болджана, цуг күч-көлсчирин өмн, социалистическ экономикин, культури болн амтнй баяхтэ джиргьлин бөдлүллгьнэ бргн ик хаалгь секдженэ.

Долан джилэ зура — бөрхн 15 джилн эргдд СССР-д коммунистическ тосхлг келгьнэ программн аянгьн болджана. Коммунизмн материалн-техническ делгү көрнэ бүрдэх, мана Төрснэй экономическ болн харслтин кучинь цааранн батрулх, советск олон-амтнй бөсд йовх культури болн атериалн неквринь куцдн этхк төр долан джилн зурад йвгддженэ.

Капиталистическ делкялэ брлдэ келгьнд долан джилэ зура куцагьгьн йилгьгч цаг элхмн, эн болзгин эргдд, ин нүүрт йовх капиталистическ орн-нутгудиг амн болгьн тоол продукц гаргьлж йлгьяр куцад, давдж гарх уджлгч төр куцагдхмн.

Докладчик цаарандн, Халь-республикин эдл-ахун, культури делгрлрд куцсн ик илврн тускар келхдэри, днй промышленность уга, ланэ эдл-ахун ик сул, сур-

гьюль-эрам уга, харньгьу байсн Хальмг тег бэгэ цагт тавьгдшго кевяр хувар гидж заав.

Коммунистическ парть болн Советск правительств мана республикин экономик болн культури цаарандан хурдар делгрлрд тасрлан уга онгчан бөгнэ гадж кев. Долан джилэ зураг куцагьгьн Хальмг республикин эдл-ахун, олон-амтнй эрам-сургуулиг улм ик болан девснэгүр гаргьхмн.

Долан джилэ зурагьяр Хальмг республикин олон-амтнй эдл-ахун делгрлрд келхдн тускар докладчик келхдэри, промышленностин продукц гаргьгьн хойр холванас үлүгьяр бөсхмн, загьна хог-хоолн, гийгн промышленность хурдар тосхлгьхмн гидж кев.

Элст балгэснд махна комбинат, пивн завод, хог-хоолн комбинат, хувц уйг, булгьяр-госна, мебельн фабрик тосхлгьхмн. Джилдэн 11 сай тоосх гаргьх тоосхин завод тосхлгьхмн, ола баях завод шинрүлдж ясгдд, джил болгьн 7 сай тоосх гаргьгьд болхмн. Тосхлгин төмр-бегонн айнгс, алебастр болн селькальцит гаргьгьд заводмуд тосхлгьхмн. Тосхлгин баярн газрин материал кедж гаргьгьнд 30,9 сай арслнэ тавгдхмн. Элстин ясврн завод шинрүлдж ясгдд, джил болгьн миньгьн могор гаргьгьд болхмн.

Каспийск болн Приозерн районд хулсна плитс кедг заводмуд тосхлгьхмн. Каспийск загьсна комбинат шинрүлгдлж ясгдд, махна, таран-темснэ консерв гаргьгьд болхмн.

Хальмг теетг нефгь, газ, нань чигн газрин брин зобр хайлгьнэ көдлмш бргяр келдлгьн темдлгддженэ. Цимлянск ГЭС-с мана республикд электроэнерг бгльнэ керг куцагдхмн. Башантад болн Каспийскд шин электростанц тосхлгьхмн. Элстин электростанциг шинрүлдж ясуулгьн 1959 джилд дуусгдхмн.

Долан джилн зурагьяр Дивн-Элст хоорнд төмр хаалгь тосхх, шоссейн хаалгьгьгч

асфальтировать келдхн темдлгдд.

Амгн баядг гермүз бйрлгьнд, культури болн эрүл мена харлгьна тосхлгд ола сай арслнэ гаргьгьдхмн.

Республикд мат бөсхлгьн, малин шим-шүүснй икүлгьн, тарэ тарлгьн хурдар келдхмн. Хөбдн тонь 1965 джилд 3 сай 201 миньгьн 300 толгьн, бөд мид—1637 миньгь күрхмн. Мах, үс, ноос, бндг гаргьгьн хойр холван дэву бөсхмн.

Балгэсна района колхозмуд болн совхозмуд бөд малин то 130 процент, хөбдн—146 процент бөсхмн. Ноэс гаргьгьн 17780 центнер, махн—27694 центнер, үсн—1867 миньгьн центнер, бндг гаргьгьн—690 миньгь күрхмн.

Долан джилн эргдд республикд 299 артезианск, шатта 65) худг, 95 боодг тосхлгьхмн, 132 миньгьн гектар газрт үсн орулгдхмн. 1959 джилд Оля-Каспийск канал тосхлгьн дуусгдхмн. Ус орулгьна Сарпинск систем келдхмн. Кумо-Манычск болн үс орулгьна Кубань-Калаусск систем дуусгдд, Чограйск усна ик боодг боогдд, Хар газрт болн Яшкульск рэйона газрин икнүкдн үсн орулгдхмн.

Балгэсна партийн организаци, үр Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдэр олон-амтн дунд күүндвр делгрүллхдэрн, коммунистрин, комсомольчирин, профсоюзмудин члдин болн цуг күч-көлсчирин онгьинь куцах төрмүд тусхадж, теднэ чидлин баях дугу-дундиг хурдар уурулхд бүрдэх кергтэ. Күч-көлснэ гарциг бөдлүллгьнд, продукцин унинь багьруллгьнд килмдж тавгдхмн. Одгэ цагт көдлмшт баях дугу-дундиг, коммунизмүр йовлгьнд хаац болдг тоогиг эвдлгьн угагьяр ноолддж уга кехмн.

Байдл-джиргьллэ школмудин залгьдаг батруллгьна болн орн-нутгт эрдм-сургуулин системг цаарандн делгрүллгьнэ тускар КПСС-н ЦК-н болн СССР-н Министрмүдин Советин тезисмүдин тууджлгч чинринь заадж, олон-амтн

дунд эрүнэ тускар бргн күүндвр кехчн гилж кев.

Докладар күүндвр болсн, коммунистяр КПСС-н XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүдиг йоррадж, эврннй сүв-селвгнй келцкв.

Хальмг АССР-н селанэ эдл-ахун министрн дарук үр М. Б. Нармаев, республикд 1965 джилд хөбдн тоог 4 сай, хальмг тохмга махна бөд малин тоог 250 миньгьн толгьн күрх аргь мана баян гадж кев. Зипадн болн Яшалтинск районд үснэ мал, махнд бгх мал гаргьтулдг пунктс гаргьхмн. Хар газр олзлгьгьн ясуулхмн, эрүнэ тоогьас Минцын голин эргндк теегиг гаргьсн чик болхмн гилж эн кев.

КПСС-н Сарпинск райокомин сөглэтр үр В. И. Постников, колхозмудт күч-көлснэ шин норм болн үн гаргьхмн, хуучн баяхн колхозин эдл-ахун делгрлрд торвр гаргьд жана гидж заав. Сгалинград—Саловое—Элст хоорнд шоссейн хаалгь тосхн республикин эдл-ахун делгрлрд ик тусга болхмн гидж эн кев.

Хальмг АССР-н Министрмүдин Советин Ахлачин негдч дарук үр И. Г. Кинчиков, хөбт искусствени көг тавлгьнэ станц республикд бүрдхмн, совхозмудт болн колхозмудт бин нүүрт йовг хөбчирин бригад гаргьд, эднэ көдлмшинь наадк бригадс үлгүр узмдж кехмн, хөбдн шим-шүүснй бөдлүлхмн, нааднр хөд бөсхлгьгьн зусгудар нургьлдж немдж кехмн, — гидж кев.

КПСС-н Хальмг тангьгчин комитетин селанэ эдл-ахун огделин зведующин дарук үр Г. Б. Бембинов, буудян эдл-аху бргдлүллгьн угагьяр мал бөсхлж болшго, эн учрав, республикин эдл-ахун 3 зон гаргьд кесн чик болхмн гидж кев. 1. Западн зон—Западн болн Яшалтинск районд. Энүнд буудян эдл-аху, үснэ мал, гаха, шовуд бөсхмн. 2. Центральн зон—Целинн, Приютненск, Приозерн, Сарпинск, Элст балгэсна районд. Энүнд махна мал болн хөд бөсхмн. 3. Дорд захин, хагсу зон.

Энүнд торгьн яоста хөдлөхмн. Земледелани систем кел гаргьгьгьарн хар нар 20—30 процент авх, эрдин шимнэ толгьн 20 процентс багь бөсхлж, олон джилэ тарвр бй ургьлгь келгьгьн тетчн. Колхозмуд уга райолд гаргьсн тусго, энүг шинэсн лэхмн. Хар газрт кесг республиксн, областьсин мал үснэ. Эднэ чидлин негдч хөдлгьна, илгин газриг ясуулгь бурдасн чик болхмн.

Элстин ремзаводин ах инженер үр К. Л. Корнеев, заводиг шинрүлдж ясуулхмн гингьллэ, республикин селанэ эдл-ахун механизаци келгь хурдар йовхмн гилж кев.

Хальмг АССР-н эрдм-сургуулин министрн дарук үр А. И. Сидунова, тууджин келнэ болн литературин негдч шиндлгьлгьнэ институтин директорин дарук үр И. К. Илишкин, „По'еда“ колхозин педагогизацин сөглэтр үр Мукаев, нань чигн улс, школн көдлмшинь онгьдарулгьна тускар келцкв.

ВЛКСМ-н Хальмг тангьгчин комитетин сөглэтр үр В. П. Дорджиев, Хальмг республикин комсомольчр болн багьчуд КПСС-н ЦК-н ноябрьск Пленумин шидврн йоррадж, партийн темдлгн ирх долан джилд коммунистическ тосхлг делгрүллгьнэ алдр программ куцахдн белнэн үзүлджнэ гидж кев. Элст балгэсна тосхлгин 2 ч управленнй коммунистическ күч-көлснэ хойр бригад багьчуд бурдвн, Яшалтинск района „Заветы Ильича“ колхозин комсомольск-багьчудин ферм коммунистическ кевяр көдлх даалгьвр авб. Эн үлгүр цуг республикд бргяр делгрдженэ.

КПСС-н Элст балгэсна комитетин негдч сөглэтр үр А. А. Трубицын тезисмүдэр күүндвр кедж, олон-амтнд цаялгьд бгх, эднэ сүв-селвгнй цуглуулхн тускар кев. Утурштан докладар болсн күүндвр 15 күн орлцв.

Партийн активин хург, КПСС-н ЦК-н ноябрьск Пленумин шидврмүдиг нег дуугьяр таасдж, дөннэд, балгэсна партийн организацин өмн зөгсджих төринь заав.